

N:o 94.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter åbon Rasmus Jönsson från Hököpinge i Hököpinge socken; gifven Stockholms slott den 22 mars 1912.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva, att kronans rätt till danaarf efter åbon Rasmus Jönsson från Hököpinge i Hököpinge socken må, efter afdrag af till kammaradvokatfiskalen utgående aktoratsprovision, efterskänkas till förmån för Jönssons änka Anna Persdotter och Jönssons halfbroder Rasmus Månsson, till hälften hvardera.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Theodor Adelswärd.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
22 mars 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Adelswärd anförde vidare:

Åbon Rasmus Jönsson å n:r 12 Hököpinge i Hököpinge socken afled den 27 september 1888. I instrumentet öfver den efter Jönsson den 24 november samma år förrättade bouppteckningen uppgafs, att Jönsson icke efterlämnat kända arfvingar samt att behållningen i boet utgjorde 825 kronor 77 öre, däraf 700 kronor motsvarade taxeringsvärdet å boets fastighet $\frac{1}{144}$ mantal af skattehemmanet Hököpinge n:r 12 med därå uppförda åbyggnader. Vid bouppteckningen företeddes ett af Rasmus Jönsson och hans efterlämnade hustru Anna Persdotter den

22 januari 1881 upprättadt testamente, hvarigenom makarna förordnat, att den af dem, som öfverlefde den andra, skulle, så länge han eller hon förblefve ogift, ensam hafva rätt till all den egendom, som vid dödstillfället funnes i boet, men att, därest den efterlevande trädde i nytt gifte, den affidnes släktingar skulle träda till sin rätt i boet enligt lag. Detta testamente blef i behörig tid och ordning bevakadt efter Jönssons död.

Nämnda fastighet hade Jönsson och hans hustru Anna Persdotter gemensamt förvärfvat.

Änkan Anna Persdotter inkom sedermera till Kungl. Maj:t med underdånig ansökning om efterskänkande till hennes förmån af kronans rätt till danaarf efter hennes bemålde man. I häröfver afgifvet underdånigt yttrande anförde kammaradvokatfiskalsämbetet, att kronans rätt till större eller mindre del af behållningen i boet efter Jönsson icke syntes för det dåvarande kunna ådagaläggas; och fann, med afseende å hvad kammaradvokatfiskalsämbetet anfört, Kungl. Maj:t genom beslut den 27 november 1891 berörda ansökning icke till någon vidare åtgärd föranleda.

Den 28 december 1894 blef änkan Persdotter i äktenskap förenad med husägaren Jöns Rasmusson å n:r 11 och 25 Hököpinge i Hököpinge församling men synes, oaktadt bestämmelsen i förut omförmälda testamente, hafva klanderfritt behållit hela kvarlåtenskapen efter Rasmus Jönsson. Den häri ingående fastigheten $\frac{1}{144}$ mantal n:r 12 Hököpinge försålde hon den 4 februari 1905 för en summa af 1,825 kronor.

Med anledning af en uti post- och inrikes tidningar den 10 februari 1910 införd kungörelse med tillkännagifvande, att den, som förmådde styrka sin släktskap med den 27 september 1888 affidne åbon Rasmus Jönsson från n:r 12 Hököpinge, född i Trelleborg den 10 januari 1839 samt son till soldaten Holm från Trelleborg och pigan Mätta Larsdotter, borde meddela sig med L. Gullstrand i Hököpinge i och för lyftande af arf efter Jönsson, meddelade kammaradvokatfiskalsämbetet i skrifvelse till Gullstrand den 11 februari 1910, att som Rasmus Jönssons arfvingar, därest sådana funnes, måste enligt lag anses hafva försuttit sin rätt att taga arf efter den affidne, ämbetet å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar gjorde anspråk på kvarlåtenskapen efter Rasmus Jönsson såsom danaarf; och förständigades Gullstrand att till ämbetet insända behållna danaarfsmedlen, därest dessa af Gullstrand innehades. Till svar härå anförde Gullstrand, bland annat, att Anna Persdotter, hvilken uppfattat Kungl. Maj:ts beslut i anledning af hennes förenämnda ansökning så, att den rätt, kronan ägde till danaarf efter Rasmus Jönsson, efterskänkts,

vägrade att utlämna behållna arfsmedlen, enär hon ämnade hos Kungl. Maj:t anhålla om efterskänkande af desamma till förmån för sig och en person vid namn Rasmus Månsson, hvilken i bref till Gullstrand uppgifvit sig vara halfbroder till Rasmus Jönsson och därför göra anspråk på danaarfsmedlen.

Den 10 april 1910 förrättades emellertid arfskifte efter Rasmus Jönsson, därvid utan afseende å Rasmus Månssons begäran att såsom halfbroder till den aflidne få tillträda arf efter denne, behållningen i boet, utgörande i lösören 125 kronor 77 öre och i köpeskilling för fastigheten 1,825 kronor, eller tillhopa 1,950 kronor 77 öre, så fördelades, att ena hälften däraf tillskiftades Anna Persdotter med 975 kronor 38 öre samt andra hälften, efter afdrag af kostnader för utredning rörande Rasmus Jönssons släktskapsförhållanden m. m. 115 kronor 60 öre, eller sålunda 859 kronor 79 öre, afsattes såsom danaarf.

I särskilda till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län inkomna och af Kungl. Maj:ts befallningshafvande med underdånig skrifvelse den 18 juli 1910 jämte yttrande af vederbörande kronofogde till Kungl. Maj:t öfverlämnade skrifter hafva nu *dels* Anna Persdotter och Rasmus Månsson, under framhållande att sökandena vore medellösa och att Anna Persdotter ett flertal år måst under bekymmersamma omständigheter vårda sin aflidne man, i underdånighet anhållit om efterskänkande till förmån för sökandena, till hälften hvardera, af kronans rätt till den såsom danaarf afsatta delen af Rasmus Jönssons kvarlåtenskap, *dels ock* Anna Persdotter i underdånighet hemställt, att, därest Kungl. Maj:t icke skulle finna skäl bifalla nyssnämnda framställning, i hvad den anginge Rasmus Månsson, danaarfvet måtte i dess helhet tilläggas Anna Persdotter. Förevarande framställningar hafva biträdts af Anna Persdotters nuvarande man Jöns Rasmusson.

Af de utaf sökandena företedda handlingar inhämtas, bland annat, att enligt anteckning i födelseboken för Trelleborg pigan Mätta Larsdotters oäkta son Rasmus födts därstädes den 10 januari 1839 samt att soldaten Holm i Trelleborg uppgifvits vara fader till barnet samt trolofvad med barnaföderskan; att denne Rasmus erhållit tillnamnet Jönsson; att å baksidan af ett för Mätta Larsdotter den 25 oktober 1837 utfärdadt flyttningsbetyg antecknats en af kaptenen J. Montell underskrifven, den 18 november 1837 daterad tillåtelse för soldaten n:r 75 M. Holm att ingå giftermål med Mätta Larsdotter, men att detta tydligen aldrig blifvit af; att soldaten M. Holm såsom änkring haft en år 1833 född son vid namn Rasmus; att sökanden Rasmus Månsson är född den 22 november 1833; att Jöns Rasmusson och hans hustru Anna

Persdotter äro skröpliga och med svårighet kunna försörja sig; *samt att* Rasmus Månsson är sjuklig och oförmögen till arbete äfvensom medellös och i behof af de medel, han kan erhålla.

Kronofogden har i sitt yttrande anført, att så vidt Anna Persdotter anginge, ansökningen syntes på grund af föreliggande omständigheter vara förtjänt af nådigt bifall, men att beträffande Rasmus Månsson något eftergifvande af kronans rätt syntes icke böra göras.

Jämväl Kungl. Maj:ts befallningshafvande har, enär Månsson såsom arfvinge till Rasmus Jönsson försuttit sin rätt till arf efter denne, afstyrkt ansökningen såvidt den rörde Månsson, men däremot ansett Anna Persdotters framställning vara förtjänt af bifall.

Kammaradvokatfiskalsämbetet, som på grund af nådig remiss yttrat sig i ärenhet, har anført följande.

Enligt hvad företedda intyg af vederbörande prästmän gäfve vid handen, hade såväl Anna Persdotter och hennes nuvarande man som Rasmus Månsson svårt att försörja sig. Beträffande särskildt Rasmus Månsson hade intygats, att denne vore medellös och på grund af ålder och sjuklighet föga arbetsför samt därför i behof af de medel, han kunde erhålla. Vid sådant förhållande och då Rasmus Månsson såsom Rasmus Jönssons halfbroder varit berättigad att ärfva denne, därest anspråk därom i laga tid blifvit väckt, syntes billigheten tala för, att Rasmus Månsson ej mindre än Anna Persdotter komme i nådig åtanke vid eventuellt efterskänkande af ifrågavarande danaarf. Advokatfiskalsämbetet hemställde därför om aflåtande af nådig proposition till Riksdagen, i syfte att kronans rätt till danaarf efter Rasmus Jönsson måtte efterskänkas till förmån för sökandena, dock med ämbetet förbehållen rätt till författningsenlig provision.

Justitiekanslersämbetet har i infordradt underdånigt utlåtande likaledes tillstyrkt nådigt bifall till den af Anna Persdotter och Rasmus Månsson gjorda framställningen.

I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna finner jag Anna Persdotters framställning om efterskänka till hennes förmån af danaarf efter hennes man böra bifallas. Hvad angår Rasmus Månsson, torde jämväl den af honom gjorda ansökningen om erhållande af del i kvarlåtenskapen efter Rasmus Jönsson vara förtjänt af beaktande. Af allt att döma synes verklig arfsrätt för Månsson hafva förelegat. Med hänsyn härtill äfvensom till innehållet i det mellan Rasmus Jönsson och Anna Persdotter upprättade testamentet synes det mig billigt, att Månsson kommer i åtnjutande af någon del af den rätt, hvaraf han, genom uraktlåtenhet att inom den i 15 kapitlet 6 § ärfdebalken före-

skrifna tid gifva sig tillkänna, gått i mistning, och synes denna del böra, i enlighet med sökandenas framställning, bestämmas till hälften af danaarfsbeloppet.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva, att kronans rätt till danaarf efter Jönsson må, efter afdrag af till kammaradvokatfiskalen utgående aktoratsprovision, efterskänkas till förmån för sökandena, till hälften hvardera.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans. Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olof Ljungberg.